

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING
 FÖR KVINNAN OCH HEMMET
 FRITHIOF HELLBERG

6
Handwritten note
 ONDLAGD AF

SONDAGEN DEN 22 DECEMBER 1918.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

SVENSK MIDVINTERSTÄMMING.

F. Heurlin foto.

Signe Hebbes memoarer.

(Forts.)

20. Bref från London från Signe Hebbe till Vendela Hebbe den 12 september 1882.

Kära lilla mamma!

Akta dig väl, var rädd om dig, svep hvita fillten om fosingarna och sitt inte i drag!

— I går var jag på Sir Julius Benedicts "Morning concert" i St. James Hall; Odmann, Elmsblad, Mathilda Grabow och Ivar Hallström stodo på programmet, men som många andra här som icke sjunga för pengar utan för ära och för att göra sig ett namn hade de fått sina sångnummer placerade mot slutet af programmet, så att publiken gick till stor del miste om deras prestationer. Man må dock icke undra på att åhörarnas tålmod kom till korta, ty dessa hederliga Jobiter hade hållit ut den heta sommardagen från tu till sju allt under ett fortfarande ångbad. Affischen var för resten ganska märkligt tillhopakommen och anordnad: man tyckte att börja med och vid ett hastigt påseende att man par mégarde fått i handom ett blad ur någon statskalender, den började nämligen (i fetstil): H. Kungl. Höghet prinsen af Wales, H. K. H. prinsessan af Wales, dito af Edinburgh, d:o af Connaught, d:o af Albany, d:o af Cambridge, — af Mecklenburg-Strelitz, af Teck o. s. v. i oändlighet; sapristi! tänkte jag, hvad är det för en ordning att så där hopa knalleffekterna i prologen? Men vid nogare påseende befanns det att Sir Jules Benedict och hans konsert stodo under alla dessa högheters hägn, ynnest och nådiga benägenhet. — God save them all! — därefter kommo artister nas — skötebarnens namn på programmet — Trebelli, Albani, Mrs Irving (deklamation) och mest mr Musin m. fl. Konserten var ämnad att räcka till 1/2 8 men publiken troppade af rätt betänkligt.

— — — Hämrodagen gjorde jag ett besök i zoologiska trädgården i Sofie Ribbings sällskap och det var rätt pikant. Själffva anläggningen är icke på långt när så vacker som Jardin d'acclimation i Paris, men det finnes här en mängd präktiga djur, bland dem den celebre Jumbos efterlämnade gemål "Alice", som ser mycket föråldrad och rynkig ut, modlös, tandlös — och makalös som hon är stackare. Förmodligen är det af sorg hon så deklinerat, ty så lastgammal är hon icke, såsom elefantinna betraktad, näml. bara 19 år. Med människan — särdeles kvinnan, är det som du vet helt annorlunda, hon börjar vid den tidpunkten nästan anses färdig att "coiffer Ste. Catherine".

Sofie berättade, att när Bar-num engagerat Jumbo, alla damers förtjusning, vardt i London en allmän sorg; öfver 20,000 personer, flertalet damer, sprungo dagligen för att säga föremålet för deras platoniska kärlek ett sista farväl. Lady Boudets Curths for och mötte honom när han skulle stiga ombord och trakterade honom med whisky. Han erhöill massor af bref och läckerheter, bland annat ett stycke bröllopstårta från ett ungt par jämte en biljett tillönskande honom lycklig resa. När han skulle ut genom

"En engelsk pensionsfrus min innan hon fick veta att jag var vid teatern och efter underrättelsen om mitt yrke". Karrikaturteckning af Signe Hebbe.

tunneln, som leder från trädgården, kunde han knappast komma igenom densamma och skrapade taket med ryggen så att märken ännu sitta kvar till allmänt åskådande och hvilka ännu förevisas med rörelse och vördnad. Det äro de som påstå att han vid inträdet i tunneln vände sig om och föll på knä och sände en sista blick mot det förlorade paradiset och sin gvarlemnade Eva-Alice. Till lejonen, figurarna och leoparderna kommo vi vid fyra-tiden just då de serverades sin dinette. Du skulle ha sett på lejonen — man observerade att väktaren gaf betydligt större och benfriare stycke åt lejonet än åt lejoninnan och man observerade äfven att denna senare bemärkte och harmades öfver partiskheten; ty när hon erhöill sitt stycke började hon skräna och rusa emot gallren på ömse sidor der den privilegierade med glupskhet förtärde den honom tilldelade lejonparten, stora, saftiga och benfria stycken; och höll den vanlottade på med denna vandring i nära 10 minuter, innan hon kunde besluta sig för att smaka den beniga portion man tilldelat henne. Flera gånger vände och slickade hon köttstycket, men lemnade det åter med stolt förakt. Hon rystade hufvudet, eller skalf hon af vrede öfver sin vanmakt. Hur var det, du säger Almqvist brukade säga: "Stackars kvinnan — alltid och allestädes." — — — Din Signellil.

Ljufva minnen från London. Engelska kvinnotyper. Karrikaturteckning af Signe Hebbe.

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af Hildur Dixelius-Brettner.

21. Från Marstrand.

Bref från Signe Hebbe till Vendela Hebbe.

På hemresan från London stannade Signe Hebbe ett par veckor i Marstrand. Därifrån skriver hon (d. 21 september 1882).

Älskade lilla mamma!

Här är jag nu med pick och pack och allt, men jag längtar alldeles obeskrifligt efter dig och ger mig säkert i väg redan nästa vecka. Men baden äro uppfriskande och påstås så här års vara mera stärkande än någonsin. Och vädret är härligt med sol och hög luft och sommarvärme. Men väldiga stormar ha vi — i går en som var storartad. Man kunde knappt kämpa sig fram på vägen vid hafvet, enär vattnet slog högt upp mot promenaden och duschade både den och oss. De ståtligaste vattenpelare du kan tänka dig reste sig fräsande ur djupet; det brusade, brakade, tjöt, hven och kved i de allra besynnerligaste tongångar. Wagner skulle ha blifvit förtjust i det virrvarr af dis-harmonier, som vattenandarna i samklang med stormen ställde till. Det såg hemskt ut när ångbåten "Ehrensverd" kom från Lysekil. Vi trodde aldrig den skulle komma i land. Ibland tyckte vi att den försvann i djupet, i nästa ögonblick dansade den dock åter på toppen af de breda, skumkantade vågorna, som likt genomskinliga gröna väggar kommo framvällrande; ibland tycktes den stå på fören, ibland åter på aktern, den krängde, vrängde och slängde som vore den besatt af en ond ande; slutligen kom det lilla snäckskalet — ty så såg den ut der den så maktlös kämpade midt i naturens stora upp-ror, ändligen kom den till land, der passagerarna, som ämnade sig till Göteborg, försigtigtvis debarkerade, betydligt gröna "under ansiktet". I natt tog ett segelfartyg miste om väg, såg i dimman ej fyren utan slogs sönder mot klipporna; besättningen blef dock, Gudi lof, räddad. I förmiddags togo vi oss en segeltur ut och sågo på vraket, som låg inklad mellan två klippor omgifvet af ilskna dyningar. Man såg spånor och spillror där och hvar på vattnet och i träden. Själffva fingo vi oss åtskilliga uppfriskande öfver-sköljningar i vår båt; några sådana insattningar till och din Signe lill håller sig säkert öfver vintern.

Hos prostinnan Tegnér ha vi det utmärkt, hon är en särdeles älskvärd och förekommande värdinna. Vi spisa på en rymlig veranda, med utsikt åt hafvet. Maten är god, riklig och billig. På promenaden har jag nöjet att hvarje dag förarga mig öfver de unga ogifta damernas sätt att halsa, speciellt för nordens mör, tror jag. Ja, du har nog sett den nog så invecklade proceduren utföras: en långt ifrån graciös knyck, med hakan först ned och så framåt, därpå uppåtsträckning. Dessa krumelurer äro ej klädsamma, men anses förmodligen för "chic"; minen som beledsagar dem bör vara så likgiltig och oälskvärd som möjligt; deruti består "le bouquet".

Natten till torsdagen väcktes jag af en rätt underlig musik, må du tro. Jag trodde serenadernas tid för länge sedan var förbi för mig. Bäst jag ligger i min ljufva-

Iduns byrå och expedition, Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646, Allm. 9803. Riks 1646, Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660, Allm. 402. Riks 1646, Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år ..... Kr. 14:—	Helt år ..... Kr. 18:—
Halft år ..... » 7: 25	Halft år ..... » 9: 25
Kvartal ..... » 3: 75	Kvartal ..... » 4: 75
4:de kvartalet ..... » 4: 50	Månad ..... » 1: 75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre efter text.	Utländska annonser:
45 öre å textside.	å textside, 20 % förh.
20 % förhöjning för	för särsk. begärd plats.
särskildt begärd plats.	å textside, 20 % förh.

ste slummer — vid öppet fönster förstås — väcktes jag plötsligt af ett underligt låte erinrande om Margaretas (i Faust) spinnrocks surrande, då herr Boberg glömt smörja upp den. Jag fänder ljus och varsnar flera par gröna ögon stirrande på mig: Männe Mefisto och hans anhang fått lag i sländan, undrar jag yrvaken; finner dock vid nogare granskning, att de tillhöra en kafffamilj bestående af mamman och hennes tvenne halv vuxna telningar (pappan var förmodligen på "Nobis"!)

de der helt ogeneradt hoppat in genom mitt fönster — jag bor som du vet på nedra botten — och nu kinesade helt gemylligt i mitt soffhörn, bredvid min nya pariserhatt, hvilken dock lyckligtvis respekterats af de objudna gästerna. Höfligt betäckande mig för visiten — man är väl inte sin moders dotter för intet — anhöll jag att herrskapet täcktes gunstbenäget schappa ut samma väg det kommit in, hvilken uppmaning efter åtskilliga protester efterkoms. Emellertid, oakadt deras nattro sålunda vardt störd, lycktes de vara belåtna både med nattlogis och värdinna; ty strax efteråt uppstämde en entusiastisk trio, hvilken öfvergick — då snart förstärkning anlände — till kvartett, därefter till dubbelkvartett och slutligen till kaffstark kör; en arthighet som höll mig vaken ända till solen gick upp, då musikanterna togo till flykten! Charivari utföres vanligen nattetid.

Till detta nöje, natt-kafffröjden, har nu sålats sig en hundfröjd, eller s. k. karusell, som med magistratens och min gunstbenägna tillåtelse kommit till stånd under förutbemälda fönster. Alla Marstrands barnungar skrika nu som bäst eller värst — hur du vill — härnadanför; hvad nu de vid representationerna uppträdande individerna angå, så stå de öfver allt beröm, i det de utföra sina respektive partier utan bråk, utan att knyta eller tredska. Utan knot göra de sin tjänst, dragande ständigt åt samma håll som automater. Vissa teaterchefer skulle vara förljusta öfver sådana sujetter, men så gäller också om dessa hvad August Bondeson säger i sin visa:

Å' inte ä' la hu'et af kött eller bain
Å' inte ä'et af potter, å' inte af stain.
Men redi'tt ä' hu'et, för då ä' å' trä
Å' så bakstant å' fö'litt
dä' hu'et ä' la mä."

Signe Hebbe och Normabarnen. Sångerskan ämnade vid ett tillfälle företaga en turné med operan Norma och skulle i så fall ha behöft i hvarje stad annonsera efter lämpliga representanter för de barn, som förekomma i operan. Hennes städse för det komiska benägna fantasi inspirerade henne då till ofvanstående teckning föreställande mödrar, som inställde sig hos henne för att förevisa sina barn.

En "famos Thätigkeit", nästan som vid de tyska teatrarne, råder också inom truppen; hötthet, nycker, indisposition eller andra improviserade åkommor förspörjes aldrig. Sällskapet, som består af 20 hästar uppträder, om så fordras, hela veckan från tidigt på morgonen till långt frampå natten. Hvad orkestern beträffar så är den just icke att föredraga framför — kaffmusiken; kan således icke sägas vara makalös, lika litet som direktionen, hvilken består af några gubbkrakar, de där, såsom förhållandet stundom är med direktioner lite hvarstans, äro ljuskygga och arbeta i mörkret. Ännu en annan likhet förefinnes, nämligen den, att "verket" aldrig går framåt, utan ständigt i kringgång som ekorren i hjulet: "kring-kring", såsom drottning Desideria, högst salig i äminnelse uttryckte sig, när hon ville åka "lilla promenaden" kring borggården. För öfrigt må sällskapet gärna taga fasta på den lilla planen härutanför; när de bemedlade klaserna smörja kråset på Alphyddan och andra matlocus, när de roa sig på baler, maskerade, karnevaler, sällskapsspektakler etc., hvarför då icke unna de icke-bemedlade litet nöje. Ja, älsklingen min, jag vet att du

sig en svängom, slutligen, vid åsynen af de raska ihärdiga kollegerna kom reslusten äfven på mig och för första gången blef jag här uppburen af kamrater!

— — — Din Signelill.

22. Konsertturnéer.

Under de fyra åren i Hälsingborg gjorde Signe Hebbe flera lyckade konsertturnéer, en tillsammans med professor Byström, en annan med fru Engdahl, äfven sjöng hon en vår tillsammans med fru Basilier. Den förut omtalade turnéen med Trebelli ägde äfven den rum under Hälsingborgsåren.

I ett bref till modern under turnéen med professor Byström, dateradt Linköping den 26 mars 1879, ger Signe Hebbe en skildring af reselivets mödor och besvär och artistlivets förnen i mellansvenska landsorten vid denna tid. Hon skriver:

Lilla älskade mamma!

Hittills har vår resa gått mycket bra: öfverallt fulla hus, stort bifall, blommor, kalaser m. m. Till påsken kommer jag väl hem (i motsats till andra trollpackor, som resa

bort just vid den tiden). Härom dagen hade vi en ganska besvärlig resa kan du tro, som varade i stället för 5 hela 14 timmar i anseende till snöhinder.

Aderton graders köld, oeldade kupéer och difo väntsalor, någon mat (ätlig) stod ej heller att få under hela denna evinnerliga färd; dessutom måste vi fara de två sista milen på slåde emedan tåget stoppade för snöbergens skull. Långt hade vi inte färdats förrän hela "badosian" utan respekt för sitt "frejdade" in-

Signe Hebbe väcker stor sensation i badsumpen i Marstrand. Karrikatyrtäckning af konstnärinnan.

IDUNS KOKBOK. Lämplig julklapp!

Konstfliten Förening för hemslöjd och Konsthandtverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

namnäte välte i en näsvis snödrifva, hade dock så mycket vett att drälla åt den sidan der den frejdade professorn satt, på hvilken den frejdade sångerskan ramlade utan att så mycket som att hinna ropa: gare! Il maestro blef dock hvarken krossad eller förkrossad vid detta viktiga öfverfall, hvilket utfördes med beundransvärd contenance, churu kanske med mindre plastisk grace än som utvecklas vid de famösa, omtvistade dånimporna i Hugenofterna. De stjälpna blefvo dock snart åter hjälpte upp i normalt skick och ankommo sent omsider uttröftade, uthungrade och förfrusna till ort och ställe. Men där väntade dem inga varma bullar, inga möra biffstekar, ty de som serverades hade man kokt buljong på under väl en veckas tid och att de nu voro uppstekta i gammal vagnsmörja, gjorde dem hvarken apitilligare eller lättälligare; inga inbjudande sängar, ty de som funnos lukade långt ifrån rose; också gjorde jag såsom många gånger förr, hyste in mig i min resfält; men därjämte väntade dem en ny förskräckelse i form af ett lockande och just därför hotande program. Vi bäfvade, tänkande bums på akrobater, flug- och flygmänniskor, trollgubbar och dylikt saltyg; detta var dock sju resor värre, nämligen en impresario, som förevisade dresserade djur! (människor som bete sig som djur är icke så sällsynt, därför icke så farligt som djur som bete sig som människor) till den billiga entrén af 75 öre (vi som äro bara två suttjetter ta dubbelt för våra konstler, som helt visst äro mindre konstiga).

Emellertid, malgré notre dépit, ansågo vi oss böra hålla god min i elakt spel samt hedra "colleguerna" genom att bevista representationen, hvilken verkligen var — famos! (trätlvis måste man vara om det svider

Kvinnans och hemmets tidning är Idun.

Dess program för 1919 är rikfattigare än någonsin.

Ingen veckotidning bjuder mera värdefull text än Idun.

Prenumerera genast!

aldrig så). La troupe se composait de bêtes (det var ingenting ovanligt) i alla möjliga färger och dito dimensioner, hvilka voro fullkomligt hemma i räkning (jag var ej så långt hunnen vid 14 år när jag gick i Wallinska skolan) stafning, dans, musik, plastik m. m. Primadonnan, en liten svart hundbestia som plirade med ögonen och visade tänderna (enligt primadonnors vanliga sed) inbjöd mig på ett högst hänfullt och infamt sätt med en nedlåtande åtbörd att spela ett parti domino som hon blundande — vann! Därpå frågade hon mig hvad jag hette och då jag helt förlägen mumlade: Si-i-gne, svarade hon uppmuntrande: "C'est bien, ma minette", och började krafsa och rumstera bland en massa papperslappar, å hvilka stodo tryckta bokstäfver, hvaraf hon behändigt sammanfogade mitt namn. Som hon var närlynt (eller kanske sjåpade hon sig bara!) glodde hon länge på hvar lapp innan hon högg i den. Därpå frågade hon om min ålder (otäckan!) men den som slog döföral till vid detta imperlimenta spörsmål, det var

jag det! Så satte hon sig framför ett pianino och började krafsa och rumstera framför professor Byströms kroknäsa med ett bravurstycke ur hans repertoar (den oförskämda slynan!) men si då blef jag arg och tänkte att det var bäst att schappa innan trollpackan började med Juvelarian och "Fjorton år". Hundprofessorn, seende vår oro, hade den artigheten, så olik andra teaterdirektörer, att underrätta oss om att han redan samma afton ämnade bege sig med pick och pack till annan marknad, lämnande oss fältet fritt. Betydligt lättare om hjärtat lade vi råd om det ej vore förmånligt att slå oss tillsammans med ofvannämnde distinguerade artister (man kunde ju ta dubbla priser förstås!), hvilka säkert blefvo hygglicare kamrater än de som finnas vid mångt kungligt menageri, som icke alltid nöja sig med att blott visa tänderna.

Farväl nu så länge, älsklingen, ögonstenen, hjärteskaffen min! Akta dig väl för förkylning (pimpla i dag inte bara théblask! Håll dig varm om småfosingarna, sätt på dig den nya vackra peignoaren så att du ser ut som folk när folk kommer; sitt inte hela dagen och laga på gamla paltor, leds inte för mycket efter lilla mej, lilla Edvard, lille Armand, lille Leatz, efter alla dina sötis-mönstergossar, med ett ord, utan var en liten snäll och förständig Wendela, så gläder du din långtande

Signelill.

Hösten 1883 återflyttade Signe Hebbe med sin mor till Stockholm. De redde sitt hem vid Sturegatan, högst uppe under taket i 24-an, med Humlegårdens trädkronor vajande nedanför fönstren, och Signe Hebbe började nu den verksamhet som lärarinna hon sedan allt framgent bedrivif.

(Forts.).

"Kriget är slut!" Scen från en nordfransk by.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos **A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker -:- LUND.**

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

När farmor stöpte ljus. ::= En sägen medan juleljusen tändas.

Af Victor Myrén.

LIPPE PÅ EN TAKHYLLA I HEMMET STOD en gammaldags tina med en kvinna utskuren på locket bland rosor och heliga keruber. Ingen af oss barn fick lof att se in i denna eller ens röra vid denna helgedom, men ibland listade vi oss dit upp för att se på de heliga bilderna. Men sedan farmor som var den rätta ägarinnan till klenoden är död, har också hemligheten blifvit uppenbarad och med den alla de märkliga sägner som växa i underbarhet så länge det i bygden finnes ett hjärta som klappar varmt för sägnerna.

Inte lite besvikna blefvo vi den dagen då finan äntligen öppnades och ej innehöll annat än ett par — helyllevantar.

Skulle nu denna historia i framtiden växa ut öfver bygdens gränser och möta folk i en helt annan skepnad än den ursprungliga, vill jag gå ryktet i förväg och förtälja den uppenbara sanningen.

Gamla farmor hade varit en mästare i ljusstöpningkonsten under sitt lifs dagar. Redan i unga år hade hon fullt upp att göra månaden före jul, ty hon skulle förse såväl herrgårdarna som de simplare hemmen med juleljus. All den talg som då bars till henne efter julslakten staplade hon upp med ordningssinne, alltifrån det blåmålade hörnskäpet och bort till dörren. Slika staplar kunde emellanåt räcka helt under takåsen.

I sin ungdom lärde hon känna en fattig spinnerska vid namn Marit, hvilken väl haft sina historier — om man nu får tro bygdeskvallret, men hon var under sina bästa dagar en lika eftersökt spinnerska som farmor var ljusstöperska. Beröm fick Marit för sitt arbete hvart hon kom, och ljudet af spinnrocken — då hjulet surrade i de fagra vinterkvällarna — lät som vackra visor för barnen, och det var också de enda visor som vaggade barnen i sömn, då mor och far ej kunde sjunga eller när de hade det brådtom utom- eller inomhus. —

Marit förlofvade sig med bysmeden Jan.

Alltifrån den stunden då hon trolofvade sig med den underlige smeden, blef hon sig icke mera lik. Hon var som en bergtagen. Emellanåt då hon satt vid sitt arbete och barrvedstiekornas sken lyste som vackrast genom rummet, kunde spinnrockshjulet stanna af, då glömde hon sig själf och allt i världen och blef sittande långa timmar stirrande in i glöden. — En dag i nytändningen hade bysmeden försvunnit. Man fann ej annat spår efter honom än en välbekant slokhatt, liggande på spången öfver skogsforsen.

Marit klagade aldrig så att någon hörde det. Hon bet samman fänderna och teg med det bepröfvade sinnets hela förödmjukelse.

Ja, sådan är Marits förhistoria. Efter detta gick hon med spinnrocken på ryggen och spann endast på småställena för enklare människor.

Samma år hade farmor åtagit sig ljusstöpningen till den heliga julhelgen. Det blef så brådtom i stugorna med allt julstöket och man hade inte längre någon användning för den märkvärdiga Marit, som inte kunde annat än spinna. Därför blef hon för första gången i sitt lif gående omkring från gård till gård och äta nådebröd, och det kändes så förödmjukande tungt för en som var van att arbeta för sitt liffupphåll. Dessutom fick hon sofva i sådana sängar som använts endast till fattigfolk. Men ju längre som det led mot jul, desto ljusare, och vänligare blef allt folket. Man gaf henne af sådana häfvor som det blir ett sådant öfverflöd af vid julnatten, men ingen bad henne ändå fira julen i ett nyfejadt hem.

Och så blef det julekväll. I herrgårdarna pröfvade man för första gången farmors grenljus, tända i glänsande silfverstakar. Marit begaf sig dit upp, ty det kändes lättare att begära härberge hos herrskapsfolket som inte hyst henne på så lång tid. Men då hon skulle beträda herr-

gårdstrappan, möttes hon af skenet från de bländande grenljusen så att hon miste modet och vågade sig ej därin. Hon ville inte skämma ut grannlåten, och dessutom fick man i det ljusskenet så väl se hennes slitna dräkt och farfliga schal.

Hon gick från den ena herrgården till den andra, alltjämt mötande det glänsande skenet från farmors nystöpta ljus. Det lyste så vackert därinne i salarna som om där varit samladt allt det ljus som hon sett alltifrån barndomens försvunna jular. Då vek hon af herrgårdsvägen och gick bortöfver till kyrkan, ty hushållerskan kände hon sedan gammalt, och nu ville hon därför värma sig vid minnena hos en barndomsvän. Äfven där lyste farmors ljus så vackert, och rundtom grenljuset brann en sådan gloria som hon sett omkring helgonbilderna i kyrkan. Men inne i köket brunno ett par talgdankar och där vågade hon sig in.

Men prästen kom och förde henne in i de glänsande salarna och var så snäll och vänlig mot henne att hon rakt inte kände honom igen. Eljes gick han för att vara besvärlig mot främmande människor, dessutom sades han vara vårdslös i att sköta sitt heliga kall. Ej heller hade man på långliga tider sett honom på sjukbesök. Han läste alltid innantill från predikstolen och folket kände aldrig någon hugnad i sin själ af hans predikan. Prästfrun gaf henne nu som julklapp ett par helyllevantar.

Om härberge todes Marit inte bedja i prästgården, där man förut visat henne tillräcklig vänlighet. Därför gick hon åter ut för att vandra och var varm i sitt sinne. Barnens glada skraff, ringdansen om julgranen där prästen själf var med och sjöng: "Och nu är det jul igen" — mötte henne som en värmebölja och hon höll på att förlora fattningen. Hon blef våt i ögonen och i hennes ögonfransar gnistrade de klaraste juleljus. Så vackert det var därute i Guds fina natur, där ingen människa såg ner på hennes farfliga dräkt, men där stjärnorna logo som rena Guds änglar och hälsade henne välkommen. Nysnön under fötterna föreföll henne som det varmaste dun midt i den smällhårda vinterfrost. Då kom hon ihåg att Jesusbarnet som man fruktade och älskade i prästgården var födt i ett stall, och hon var förvissad om, att om hon ställde sina steg åt prästgårdsstallet, skulle den gode Guden också beskydda henne. För hvarje steg hon närmade sig stallet tyckte hon sig höra änglavingar susa... Ibland voro de så nära att hon tyckte sig känna de mjuka varma fjädrarna snudda vid öronen. Då gick hon åt stallet till och gjorde sig en bädd af hö och strå och slumrade in och drömde om Guds eviga kärlek och människornas godhet mot fattiga.

Det var juldagsmorgonen. Marit kom försent till Herrens hus, ty begynnelsepsalmen var för längesedan sjungen, och nu brusade med all kraft genom hvalfven tonerna af:

"En jungfru födde ett barn idag,
det skola vi prisa och ära."

Men hon gick inte heller in i kyrkan, ty hon blef bländad af prakten från ljusen i fönsterbågarna och från takets metallkronor.

Det var farmor som stöpt äfven dessa ljus... I det ljusskenet såg hon ju så farflig ut, och hon slog sig därför ner på kyrktrappan för att därifrån höra den gamla förkunnelsen om de fattigas vän. Och där fann man henne när den högtidsklädda människoskaran tågade ut, fann henne med händerna väl knäppta till bön om helyllevantarna.

Prästen frågade aldrig, hvar hon tillbringat den heliga julnatten, han tycktes veta det ändå, och folket som ej unnade henne härberge visste det äfven.

Mången bad därför sin bön, drypande af själföförelse för sin hårdhets skull. —

Ja, nog hade äfven farmor en stor skuld i hennes olycka för de vackra ljusens skull som hon hade stöpt, men då jag besinnar, huru både prästen och folket blefvo sig olika efter detta — allesamman täflade sedan om att härberga hemlösa — då tänker jag så här: hon måtte allt vara en mästare i ljusstöpningkonsten, farmor.

Nu har socknen ändå vackrare ljus än på farmors tid, men ingen fattig finner man längre förfrusen på kyrkotrappan. Och ju vackrare som ljusen i herrgårdarna lysa — ju modigare blir tiggaren, ty då vet han, att därinne som är så ljusst och vackert, måste väl äfven finnas ett ljusst och varmt hjärta.

Och finan med vantarna, släktklenoden, frågar ni! Jo, detta heliga skrin skall gå i arf ifrån släkt till släkt och minna oss om barmhärtighet så fort hjärtat vill hårdna till af lifvets egenintressen.

När jungfru Ulfeld gäldade skuldebrevet.

Julskildring från Skånes medeltid af ELFKARLEN.

(Forts. och slut).

HENNES OGON FOLJDE VINTERGATAN, som ormade sig under evighetens ölf — så hade också Glambek ormat i Tomarps salar — men hur sade Gud en gång till den förste ormen: "Jag skall sätta fiendskap mellan dig och kvinnan." — Och nu skulle hennes fot trampa på hans hufvud.

Plötsligt stannade hon och höll andan. Det ljöd som ett oredigt tramp och sorl långt ifrån, mellan ängsliga förtviflade pater noster flögo arga eder och bitter smädelse, glädjehusens fräcka visor och den stilla veckans tårögda botpsalmer rullade i kaoliska virrvarr öfver den tysta bygden. Så, vid en krök af vägen, dök med ens upp ett undersamt, hemskt låg, män, kvinnor och barn. De gingo ett steg, gingo två — men vid det tredje hoppade de högt i vädret, medan armarna vildt gestikulerade och ansiktena förvredos i krampaktig smärta. En och annan föll stundom omkull, darrande i hela kroppen och med fradga på läpparne. Karlar följde med sprakande bloss och i spetsen bars högt öfver hopens hufvuden en rödkantad svart flagga med ett i gult sömmadt kors öfver två till åkallan knäppta händer. Det var sorgens tunga fana, plågans fruktansvärda banér, alla folkpinors snedkorsade Andreasduk, som under medeltidens många farsoter fördes omkring för att afvärja olyckan. Och nu gick den i julens signade natt att till sankta Annas altare i Herrevad ledsaga en skara från Hallandsåsens skogsbygd, angripen af det fordom ibland som epidemi uppträdande, af våldsamma konvulsioner karakteriserade dansraseriet, som i nordnorden kallades Veitsjukan efter helge Vitus kapell i Zabern i Elsass, berömdt för sin helbregdagörande kraft mot denna åkomma.

Men när flocken hunnit midt för Valborg Ulfeld flög en darning genom hennes leder, en grå dimma drog öfver hennes sinn, häftan föll ned från den höga pannan och med en snyftande suck kastade hon sig in i den vimlande hopen. Smittan gjorde ingen åtskillnad på hög eller låg, härskarinnan på Bjersgård dansade Veit mot Herrevad.

Utanför klosterporten hade mycket folk samlats för att höra julnattens mässa. På trappan stod abboten och stirrade bort mot

den mörka vägen. Och där kom den han väntade — men inte så som han väntat. Ur tjut, skrik och böner, med fladdrande hår och feberheta kinder, barhufvad och svept i fasans gul Korsade Andreasmantel vacklade Ulfelds jungfru mot helgedomens fröskel.

— Allförbarmande mater dolorosa! — Miserere mei deus!

— Tyst, Edmund — det är öfver nu! — Men om jag dör — om jag dör, präst? — Vi gå på en smal, smal spång och under oss jäfnar den eviga pinan — och när hjärtat hårdnar, blir sten, så tynger det oss öfver och vi falla, åt vänster, åt den sida, där getterna stå på domedag! Då ropar det — liksom nyss! Bort ifrån mig, I förbannade!

— Lugna dig, syster! Du är skrämnd och upphetsad.

— Jag är lugn — förfärligt var det — men jag är lugn igen. — Är han här — Glambeck?

— Vi skola strax få erfara det.

Och prelaten ropade ut i natten:

— Ulfelds dråpare! Din natt och ditt år gå till sitt slut! Stig fram, om du finnes på Herrevad!

Staplade där mot kyrkodörr en böjd, färd gestalt, hölj i trasor, med dödströfta ögon och ansiktet omgifvet af en massa hopfötvadt hår, till synes en gubbe och likväl en ung man. Då blef bland menigheten stor veklagan, kvinnor gräto och män torkade kallsveften ur pannan. Icke ens den stolte abboten kunde återhålla en rysning, när han i den ruin af en människa, som föll samman framför hans fötter, igenkände den jutske adelsmannen.

— Du kommer från Kristi graf?

— Ja — och från saracenernas trældom. Ej stå mig många dagar åter på jorden. Af nåd — låt mig i födelsens timma få komma i Guds hus.

— Kan du uppfylla domens andra villkor — lösa ditt skuldebref?

— Nej — Hollunger är död.

— Då är du hemfallen under herredagens ofrid, när klockan ringer midnatt öfver Danmark. — Valborg Ulfeld, han mäktar ej göra full sone för sitt brott! Gif mig först klostrets pantförskrifning på utgårdarne.

Men adelsdamen hörde icke brodern, hon hörde ingenting. Djupt stod hon lutad öfver pilgrimen och hennes blickar brände sig in i de härjade ansiktet. Ja — på detta hufvud satt baretten med den hvita fjädern en gång, där glänste axelskärpet med insydt rosigt silke! Var det så flickan från Bosjö skulle i villande värld återse sin ljuslockige herre och konung, honom, som hon velat skänka himmelen och salighetens guldkrona? — Döparens dag — och Kristi natt! Ringsjöns strand i sol — och Herrevads tinnar i mörker!

Si, jag bådard eder stor glädje! — Nej, inte henne, inte stolts jungfrun på Bjersgård. För kvinnan af Ulfelds ätt fanns ingenting öfver på den eviges julbord — hennes loft var att gifva, ej emottaga. Det svärd, som gick genom Hasses kropp hade också gått genom hennes själ och nu stod en hänskrattande, blodig skugga mellan Valborg och hjärtevännen. — Gif! Det är ju jul, alla gåfvors helg! Hur läste syster Ursula i Manfredi martyrium: — "och han räckte ur bödlarnas lågor sin hand och himmelen remnade och allersaligaste Guds moder räckte ock sin hand och fattade hans". Ja, hon skulle gifva himmelen och salighetens guldkrona åt sin olycklige herre och konung, hon skulle räcka ut sin hand och fatta hans och draga honom ur bödlarnas lågor. Han

Fåvitske männens tåg.

DÅ DRÖMDE LILJAN och öknens palm och djuren vid öknens rand i natt, som steg lik en orgelpsalm höglidlig kring Juda land. Och lejonens rop, hyenornas skall. den stora natten ej störde. Det var, som en lyssnare hörde de hvita stjärnornas fall. — — —

Hvem suckar ytterst i mörkrets famn?
En flod, en suckande fors?
Det snyftar som gråt i en sorg utan namn!

Och öknen dignar af kors.
Se högt, som i skärande ångest och nöd de stumt sina armar lyfta.
De svarta miljonerna snyfta och öknen är klubbig och röd.

Men framgår ej hög kring hedningars land
en stjärna, sällsam och stor?
Nu stiger hon hvit öfver öknarnas rand i molnens sorgeflor.
Och böljar ej fram som en ödmjuk våg i skenet af stjärnan klara
liksom en botgörare skara de fåvitske männens tåg?

De komma ur landen i öst och väst,
af stjärnans allmakt ledde,
med hjärtan brända af synd och päst,
af skam och ondska svedde.
Men febrigt brinnande ögonklot och brända, sargade hjärtan se upp ur den gränslösa smärtan och tiggas stjärnan om bot.

Och se, där den ödmjuka skaran går bland kors, vilkas armar sprita,
där springa upp i de blodiga spår ovanskliga liljor hvita.
Och hör, nu stiger som orgelbrus osynliga körer höga.
Likt döpelsesdufvor snöga stjärnor ur himmelens hus.

Då stiger de väldiga lejonens skall med fröjd bland de jublande kiden och skaran går upp till Messie stall, ty se, fullbordad är tiden.
Ej mer ett hjärta af ondska vet, ej nämna sig bröder stammar, ty högt öfver stallet flammar stjärnan Rättfärdighet.

HARRY BLOMBERG.

hade gått vallarefärd till mästartegripen i Juda och hon hade trampat törnenas via dolorosa mellan Bosjö och Bjersgård — de voro pilgrimer bägge och alla hennes tysta näfters lidelseheta famntag löste sig i rena läppar mot rena läppar, i martyrernas kyss. — Hör du icke, syster! Gif mig Herrevads skuldeprant för de hundra Jockimsdaler.

Hon höjde sitt hufvud och i ögonen strålade en solskensmorgon öfver Bellehem. Med ett underligt leende räckte hon abboten ett hopviket dokument.

— Detta är pantebrefvet.

Han tog det och gick till den lilla lampan, som brann framför Mariabilden vid sidan af tempelporten. Så höll han handlingen öfver lågan och efter ett kort ögonblick återstodo endast några kringflygande flagor aska.

— Sen, I folk, så sonar sig Ulfeld med Herranom. All fordran vare efterskänkt med Gud och Bjersgård.

— Amen, sade Valborg.

Klang, ropade klockan i bidande natt — klang, ave, klang, svarade alla Skånes, alla Danmarks, alla jordens malmtungor, de odödliga sträckte famnen mot de dödlige och öfver länder och haf brusade väldighetens oratorium: "Oss är födt ett barn, en son är oss gifven, hvilkens herradöme är uppå hans axlar". Det skälfdes af fröjd i tolfslagen — salighetens boningar stodo tomma; dess invånare firade födelsegille bland bröderna i världen.

Då slogos kyrkans hittills stängda dörrar upp på vid gavel, munkarna trädde kors-tecknande ut och från helgedomen flödade en varm våg af ljus och ambradofter öfver knäböjande menighet. Svagt följde korgossarnes halfhöga preludier till Krist litens stora mässa.

— Glambeck! Din natt och ditt år ha ändats — men icke ditt straff. För dig sjunga ej änglarne om frid på jorden, öfver dig hvälfver intet Guds hus sitt skyddandet tak. De rena må gå in, de orene stanne utanför. — Valborg Ulfeld, gif mig den mannens skuldförskrifning.

Det var jubel i hennes stämma, den sjöng som forsen, när han efter kamp och vinterlång möda bryter isens länkar om våren:

— Den brände du nyss, abbot i Herrevad.

— Jesus Maria! Kvinna! — Du sade ju det var pantebrefvet!

— Ja, Guds pantebref för en syndares själ. Vi sålde pälsvaror för trettio silfverpenningar — må vi då lösa honom tillbaka med två hundra mark rent silfver kölnisk vikt. Och vare detta sagan om Tomarps blodsmän, som Gud välsignade, sedan kvinnan välsignat honom först.

— Mycken dans har gjort dig från vettet!

— Nej, den dansen gaf mig vettet åter, ty den ringlade genom skärselden i takt till ångerns kvidan.

Stod högt på sanktuariets trappa Ulfelds bleka jungfru och visade på alfaret, som längst inne skimrade och vinkade lik en fyrbåk öfver höstmörkt vatten.

— Famnar Heringson Glambeck! Ser du hvilan för den trötte, friden för den till blod slagne? Du red en gång som konung in i ett rike, som icke var af denna världen — arme, mäktige man! Monarken där inne väntar på monarken här ute — gå in i din herres glädje! Din skuld är befald.

Ensamma stodo de båda syskonen kvar. Så med ens vaknade prelaten ur sin bedöfning och ville hasta in i kyrkan, men Valborg höll honom tillbaka.

— De rene må gå in — du och jag, de orene, stanne utanför.

Då kom sången, ett fröjdande, trosstarkt Israels böljande segersång, större än ett människolifs gnagande smärta, ljus som morgonens himmel, när maj planterar blommor på en förskjutens glömda graf:

Gloria in excelsis deo!

Fornvallen Jamtli — en bilder =

HOF JAMTLIS RESTAURANG

DET VAR EN AF DESSA STRÅLANDE sena vintersoluppgångar bland Jämtlands fjäll, då färgerna spela upp en festlig Ouvertyr till den korta dagen och öfver fjällmassiven skimra rosa, orange, klarblått, violett, svartgrönt. Vi hade åkt långt efter våra begrepp, som voro hämtade åtskilligt söder om Åreskutan, men en struntbit på ett par mil räknas inte efter norrlandsmåtten. Midt i skogen, som började sluta sig allt tätare om oss, låg en rökstuga, och duktigt stelfrusna som vi voro, vältrade vi oss ur släden i de tunga pålsarna och sökte skydd därinne. Stugan, som för tillfället var tom, beböddes af skogsarbetare, som lämnat alla sina ägodelar på de träbriksar som löpte väggarna rundt. Midt på golvet var en öppen eldstad, just en äril, där under askan, som vår skjutskarl vant och försiktigt makar undan, glimmar eld ännu. Snart flammor ett bål på härden och röken söker sig ut genom rökfånget i taket.

Denna rökstuga eller störris, som den skulle kallas i Jämtland, är en afläggare till den urgamla rökstuga, som står, fullristad af årtal, besvärjelseformler och andra tecken i

fornbyn Jamtli utanför Östersund och som utgör ett af dess mest betydande och intressanta förvärf.

Just som vi den dagen utan vidare sökte skydd mot kölden i timmerhuggarnas koja ha århundrade efter århundrade frusna och trötta, af snöstormen drifna vandrare funnit en tillflykt i den nu så kallade Pilgrimsstugan, då den stod på Hofdsjöskogen, där en urgammal klöfjeväg gått från Håsjö till Refsund och Pilgrimstad. Namnet Pilgrimstugan ger tankarna en sällsam flykt. Hvarför skulle icke den groft tillyxade stugan någon gång under seklernas lopp ha gifvit tillflykt åt fromma människor på väg mot långväga mål för sin tros skull? Ena långväggen bär på en af sina grofstockar årtalet 1424 med siffror af en typ, som borgar för dess äkthet. Flera andra årtal ända in på 1600-talet förekomma också. På sistone stod stugan i en fäbovall och den öfverläts till fornbyn af en gammal jämtsk bondgumma, som förväfvat den för egen del för de ungdomsminnen den gömde åt henne. Men hon leddes att förstå, att den gamla stugan skulle tjäna ett högre syfte, om den

fick komma till fornbyn och sålunda bli hela Jämtlands andliga egendom.

Detta lilla drag af intresse för och förståelse af Jamtlis betydelse för det folk som bor kring Storsjön och som har ett öppet och storslaget sinne, är icke enastående.

Fornvallen Jamtli eller fornbyn som östersundsborna säga, tillkom för sex år sedan, då föreningen Jämtslöjd, hvars själ och drivande kraft, är landshöfdingskan Ellen Widén, af henne och fruarna Märit och Getrud Lihander

Jdun 1919

bjuder på en rikt illustrerad dagskrönika och en myckenhet andra bilder af allmänintresse.

Prenumerera nu!

Oscar Olsson

LİKÅSGÅRDEN

TING

bok i gammal jämtsk kultur.

Idun 1919

kommer att innehålla en rikhaltig skönlitterär text af vårt lands främsta författare.

Prenumerera nu!

TINGSALEN

grund. Tingssalen med sina målningar och de strängt måttfulla proportionerna gör ett mycket tilltalande intryck.

Det lönar sig att fördjupa studiet af detta gamla tingshus, ty det är fullt af utsökta små detaljer i inredningen, ensamt på spisen och dess mångahanda tillbehör i smidesjärn är mycken kärleksfull omtanke nedlagd. Men kärleksfull kan man inte precis kalla den omsorg, med hvilken husets källare är inredd, äfven om där icke sparats på mödan att åstadkomma ett förstklassigt resultat. Den är byggd af samma flata kalkstenshällar, som utgöra grunden och stenplanerna omkring huset, och genom en lucka i golfvet i storstugan har man tillträde dit. Stället har tydligen tjänat till förvaringsrum för missdådare, och någon rymning från det fängelset har nog knapast kommit ifråga.

Infyll tingshuset har uppsatts en gammal loftsbyggnad från samma tid som detta.

En af de äldsta byggnader, som Jamtli hyser är det gamla härberget från Sölvsved i Kall, som uppsatts i närheten af Pilgrimstugan. Några mystiska ornament i lappsk

stil ofvanför dess dörr ha förknippats med sägnen om en stor silfverskatt, som en viss Botvid i Kall skulle ha lyckats lura till sig af trollen och som han förvarat under lås och bom i detta härberge.

Fornbyns ledare drömma ännu alltjämt om att få resa en gammal jämtsk stenkyrka högst på Jamtlis mark, men detta är tillsvidare önskemålet. Men bland nyheterna må nämnas den präktiga Griggasgården, äfven kallad

Länsmansmon, en gammal härjedalsgård från Kyrk-

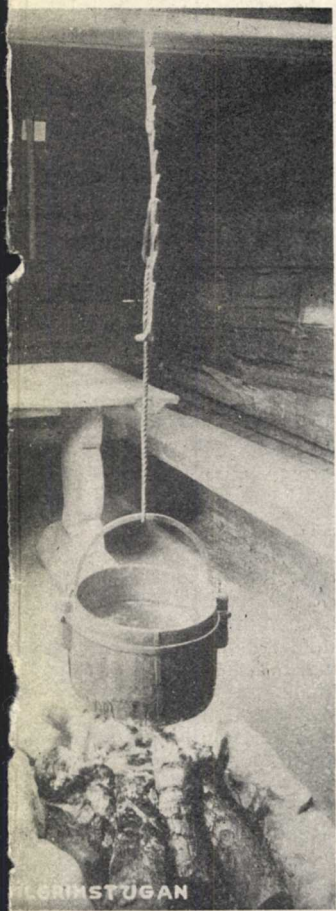
byn i Lillhärdal. Det är en i fyrkant byggd gård från 1700-talets slut och den reser sig nu i fornbyn som en värdig representant för en gammal, nu nästan utplånad allmogekultur.

Man kan knappast lämna fornbyn utan att ha gjort ett besök på Hof, den trefliga restaurangen med sin festvåning, där jämtslöjden är så rik och vackert representerad. Inredningen af Hof är en praktisk undervisning i hvad som kan åstadkommas, då man klokt tillvaratar en orts inhemska kultur och omsätter dess hemslöjds traditioner i modern form.

De bärande krafterna för Fornvallen Jamtli äro landshöfdingskan Ellen Widén, hvilkens namn vi förut nämnt, bankdirektör C. Lignell, som inlagt stora förtjänster om fornbyn vid områdets planering och byggnadernas undersökning och uppsättning samt intendenten Eric Festin, hvilkens namn som hembygdsforskare och kulturhistoriker numera har vetenskaplig klang.

Kunde hvarje landskap i Sverige liksom Jämtland få sin fornby, uppbyren och stödd af inbyggarnas kärlek till hemmet och hembygden!

ETH. K.

PILGRIMSTUGAN

Östersund, foto.

både Hemminggården och flera andra af fornbyns byggnader ett säreget lif är den mångfald historier om forna ägare, som bevarats om dem. Det är som "förfäders andar" alltjämt skulle se ned på dessa stugor med välbehag och så hör hela Jamtli ihop med naturen och folket omkring, hvilket ger ett välgörande intryck af sammanhang mellan grå forntid och sen nutid, denna nutid, som ofta synes sakna traditioner.

Intressantare och mera gifvande ur estetik synpunkt än Hemminggården är tingshuset från Brunflo, det nyss omnämnda första förvärfvet för fornbyn. Tingshuset, som ursprungligen var gästgivaregård med "en stufva för Adel, en för annat hederligt Folck och en för gement Sällskap", som det heter i 1649 års Krögare och Gästgivar-Ordning, är ett praktstycke till byggnad, timrad af groft furu med tak af klufvet timmer och tunna kalkstenshällar som

PILGRIMSTUGAN

PILGRIMSTUGAN MED HÄRBE

Jul- och nyårskorten,

de unga poeternas språngbräda, hvarifrån de slunga sig ut i poesiens blåa eter — gör han föga eller intet bruk af. Han ser på lifvet med en allvarlig, lifet fingsint blick och han låter inte illusionerna dåra sig. Han äger en stark skönhetslidelse, men den mättar sig icke i de hesperiska frädgårdarna, icke vid klangen af cymbaler utan vid minnet af en fattig mors osjälviska ömhet eller vid erinringen om det uns af godt och fint, som dväljes under armodet och smutsen. Eric Lindorms sång är befryndad med orgeltonen; den har en religiös timbre utan att åkalla Gud; det är allvar och längtan mot något bortom.

*Ej längre jag återbegär
lätta och glada och svindlande dagar.
Ej öfver bortfladdrad ungdom jag klagar,
Jag längtar allenast från det som nu är,
Jag kan inte lefva så här.*

*Ett moln på flykt i det blå
har väl med resan en mening ändå.
En ört, som spirar, en kvist som knoppas
väl ändå på blomningens sommar hoppas.
Är jag väl sämre än markens strå?*

Erik Lindorms dikter äga tankens och känslans adel och deras melodi stiger ur själens innersta; därför skall hans sång bli en bestående skatt i vår nya lyrik.

En annan diktare af betydelse är **Sten Selander**, hvars diktsamling **Tystnadens torn** nyligen utkommit. Här manifesterar sig mannaviljan och lifsbejakandet i stolta, märgfulla strofer, men ock i mjuka, innerliga ackord som dessa:

*Allting lågt och fullt dör bort. Det ädelt ljusa
ensamt lefver, evigt ungl.
Du har blott allt lyssna — och du hör det susa
soligt oförgånligt
genom allt som suckar lungt.
Hör du, hör du icke, hur ur alla tider
klingar samma strängaspet —
minnet utaf tusen tappra hjärtans strider,
tusentusend själar vackra längtan, som har blifvit
männkligheten arvedel?*

Tidens materialism och sociala stormar ägnar han en med svidande skärpa affattad sång, "Bönder", medan en annan dikt "Skogssådden", är en poetisk bevisföring af stor skönhet för lifvets seger öfver döden, "förmeknans gud."

Som ett sammanfattande omdöme om **Tystnadens torn** kan sägas, att den alligenom bjuder på äkta lyrik, buren af en vishet och en lifskärlek, som endast kan komma ur ett för allt mänskligt klappande hjärta.

Med raden af diktböcker, som kommit ut under de senaste månaderna, är ännu icke slut. Så har **Nils-Magnus Folcke** bidragit till den vittra skörden med en samling vers Bland människorna, fina lyriska stämningar, hvari särskildt hembygdskärleken funnit vackra uttryck, som man minns, **Ture Nerman** sjunger om **Fruntimmer**, vårligt soligt och höstligt mörkt, alltefter modellens art och kynne, men hans smidighet i versens behandling är nu som förut kännetecknad af grace och brio; **K. G. Ossian Nilsson** är representerad af ett band kärleksdikter, originella, musikaliska och erotiskt purprade som om skalden upplefde en inspirationens vita nuova, men också vanställda af strofer, som påminna om studentspexets parodiska firader; **Gustaf Ullman** har utsändt en poemsamling **Silfverljuset**, och den lyckligt funna titeln motsvaras af ett innehåll som meddelar sig åt läsaren med en ljuslågas stilla sken och blyga värme, **Artur Möller** ger i **Afsked till ungdomen** en prof på sin äktlyriska begåfning, som för öfrigt alltför bevarar åt versen ungdomens starka pulslag, och slutligen debuterar lofvande en ny poet **Sam Philip** med ett band **Dikter**, medan den bortgångne **Sigurd Ullén** i **Inspejningen till Cythere** sänder vännerna af hans lifet nyckfulla sångmö en sista hälsning.

E. H—N.

de nämligen, som utgått från **Axel Eliassons** konstförlag, äro i år öfvervägande smakfulla, fria från de banala jultomtemotiven o. d. De respektive svenska konstnärerna, **Jenny Nyström**, **Einar Nerman**, **Signe Aspelin**, **Elsa Beskow** m. fl., ha framgångsrikt sträfvat att finna nya idéer och äfven på ett lyckligt sätt genomfört dem.

FÖR RÄTTFÄRDIGHETS SKULL.

Roman af **Frigga Carlberg**.

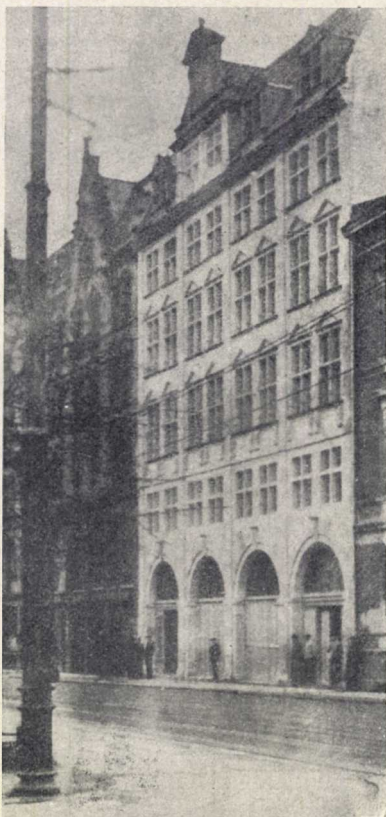
I detta ögonblick då tidsvägen ånliggen sköljer de svenska kvinnornas rösträttsfråga i hamn, utkommer en bok, som för oss tillbaka till början af den nu genomlupna epoken, till den tid, kvinnorna först organiserade sin rösträttsrörelse och började kräva att få sina egna representanter på de kommunala förtroendeposterna. Författarinnan till boken är **fru Frigga Carlberg**, en af dem, hvars namn är som allra närmast förbundet med vår rösträtts historia. När därför hon ger ut en bok, där hon lagt in sina minnen och erfarenheter från ett långt lif och uppoffrande arbete i samhällets och kvinnornas tjänst, då är detta en verklig händelse för oss alla, som ha i viss mån identiska intressen.

Fru Carlberg har valt romanens form för sin bok, det är kanske för mycket att önska, att hon i stället eller dessutom velat skriva sina memoarer. Ty denna roman har nästan ett memoararbets verklighetsvärde. Det är inte en roman, som så många andra, spunnen på ett uppslag till lagom längd. Den är ett extrakt. Sanningen, det upplefda ger den vikt och betydelse: skildringen af hur rösträttsföreningen bildats af **Ann-Margret Holmgren** i den lilla staden bör till klassisk. Alla de groteska morska och förfärad yfranden, till hvilka denna händelse ger anledning, måste vara hämtade ur författarinnans outfömliga förråd af anekdoter om människobarnens skilda sätt att reagera inför rösträttsfrågan.

Det är betecknande för **fru Carlberg**, att skildringen från rösträttsföreningen är oskiljaktigt

Den nya operan i Kristiania.

NORGE HAR OMSIDER FÅTT FAST OPERA och till firande af denna storartade händelse har man gifvit icke mindre än fyra invigningsföreställningar, vid hvilka **Saints-Saëns'** **Samson** och **Delila** uppförts för fulla hus. Men den publik, som besöker opera, tycktes efter detta ha tröttnat, ty de följande föreställningarna voro föga uppmärksammade. Nu väntar man emellertid den populära sångerskan **Borghild Langaard** som gäst, och då kommer nog publiken att hitta vägen till det nya operahuset på nytt.

Den nya operan i Kristiania.

sammanflätad med hennes praktiga hjältinnas kamp mot fattigdomen, de usla bostadsförhållandena, snikenheten och låt-gå-systemet i staden, dit en guds försyn sänder henne. **Fru Carlberg** har ju delat sitt lif mellan de fattiga, främst barnen, och kvinnosaken, båda delarna för rättfärdighets skull.

Jag önskar jag kunde få några af dem som läsa dessa rader att förstå hur högt jag sätter denna bok med dess brister eller luckor i karaktärsteckningen, dess öppna predikande af tendensen och allt sådant, som inte gillas af kritici. Men det är som jag hörde bakom hvarje rad den vördnadsvärda veteranens röst i dess patos, dess vrede och dess ömhet och glädje, jag vet att bakom boken ligger ett lif i de ideals tjänst, som här bekännas. Därför rör och värmer den mitt hjärta och kvarlämnar ett djupare och varaktigare intryck än mycken annan skönlitteratur.

FILIPPAS ÖDEN.

Roman af **Frida Stéenhoff**.

Redan innan **Frida Stéenhoffs** bok kom ut, visste tidningarnas afdelning för litterära notiser att berätta, hvar författarinnan hämtat stoffet till sin roman. Det är alltså ingen indiskretion att berätta, att man såsom hjältinnans gudmor och hennes barndoms beskyddarinna möter den älskliga prinsessan **Eugenie**, medan den bekante prästmannen, **komminister Wadström**, möter oss såsom **Filippas** vördnadsvärde farfar. Det ligger mycket solljus öfver kapiteln om **Filippas** somrar hos den goda prinsessan på **Fridhem** — i boken **Solvik** — på **Gottland** med en mängd små detaljer, som bära präglet af att vara i minnet bevarade från verkligheten. Såväl prinsessan som den gamle prästen äro sedda med en rörd ömhet, på deras pietistiska religiositet tar författarinnan försynt, men ser dem helt och hållet utifrån med den icke religiösa kulturmänniskans ögon.

Frida Stéenhoff rör vid den stora tragiska konflikten mellan två generationer, förbundna i kärlek men med oförenliga världsåskådningar. Hon undviker att driva den till sin spets därmed, att hon låter de två fromma gamla dö, medan **Filippa** ännu är för ung för att ha kunnat ställa sig i allvarlig opposition mot dem.

Det är endast i tysta funderingar som flickan skärskådar deras lifsuppfattning och frågar sig om de ha rätt eller den radikala och som omoralisk betraktade författarinnan **Asta Sherman**, som predikar lika rätt för kvinnan och mannen i kärleken.

Filippas verkligt sällsamma och tragiska öden börja då hon på egen hand skall ta sig ut i lifvet. Det äktenskap hon ingår med en fabelaktigt rik baron kan inte stadfästas genom vigsel, emedan han mister sitt fideikommiss vid gifte med en borgerlig. I skildringen af **Filippas** profningar som baronens ogifta hustru får **fru Stéenhoff** tillfälle att satirisera öfver den mänskliga råhet och grymhet som gömmas under utvartes anständighet. Men frågar sig läsaren hvarför låter hon **Filippa**, när baronen och deras son drunknat, gifva sig lagligt med sin kusin och barndomsvän? Vill hon, efter att först ha visat hvilken behandling en kvinna blir utsatt för i ett olegaliseradt förhållande, antyda, att så länge samhället är sådant det är, det dock är klokast att använda sig af äktenskapet med den trygghet det ger i utbyte mot friheten?

Naturligtvis har inte **Frida Stéenhoff** skrivit en bok utan att vilja säga något med den. Hon är väl bredvid **Ellen Key** den kvinna i Sverige som modigast och skickligast behandlat de sexuella problemen. Men denna bok är dock långt mindre omhöljet kring en tes, långt mindre en stridsskrift än de flesta af hennes böcker. Det förefaller som om hon från nuets oro och skräck sökt sig tillbaka till ljusa minnen och fördjupat sig i ett kvinnoöde med dess lycka och olycka, kärlek och smälek, mörker och ljus.

Fängslade följa vi **Filippas** öden genom barn-

Direktör **Singer**.
Operans chef.

Direktör **Kvinnstand**.
Initiativtagaren till teaterbyggnaden.

Operasångaren **Björn Thalen**.

Operasångaren **Erik Bye**.

domens ljusa färd in i det rika, smärtsamma, invecklade och problemuppfyllda lifvet. Vi lära hålla af den unga kvinnan, som glömde att sörja rikedomens emedan hon förlorat sina kära samtidigt med den. När vi slutat boken släpper den oss icke. Frågor ha blivit olösta, dem man måste söka besvara. Svar gifna som man vill pröfva. Frida Stéenhoff är en författarinna som man inte blir färdig med så lätt.

ELIN WAGNER.

Barn- och ungdomslitteratur.

Ha väl någonsin barnens jultidningar, där allt det vackra och glada i julen lever så starkt, varit mera välkomna än i detta våldets, sorgens och dödens år. När man bläddrar igenom Julfömtens, Julklappen och allt hvad de heta, kan man ej, trots allt mörkret, ute och inne, låta bli att för en stund känna det ljus och varmt. . . . Man har ju också framför sig de hundratals strålande barnaögonen, som skola möta dessa bilder, man hör rundt omkring lyckliga barns glada skratt.

Framst af alla barnens jultidningar står i år obetingadt Julfömtens (Svensk lärartidnings förlag) med sin vackra, högtidliga akvarell Jungfru Maria med Jesusbarnet af Gisela Trapp; sin näpna, uddigt roliga Jungfru Blåklints saga, diktad och målad af Elsa Beskow, sin roliga djurfabel af Hugo Gyllander med bilder af Louis Moe samt sina präktiga textbidrag af Anna Wahlenberg och Nina Moe-Leganger, Eugenie Beskow-Heerhergers Saga om jorden värmer och griper men ligger så pass högt, att de mindre barnen kanske ha svårt att fatta den. — Det är verkligen att beklaga, att Julfömtens

Madame Tommasini och M. Lucassiewicz i komedien "Les Marionettes" å Svenska teatern. Pressfotobyråns foto.

första upplaga är i det närmaste slutsåld och att ingen ny upplaga lägges upp. — Af Svensk lärartidnings förlags öfriga julpublikationer för barn märkas Sagas julbok med sina skildringar från forntida vikingalif af R. Nordenstreng samt den lilla Tiffili-Ture med en förtjusande saga af A. Wahlenberg — Fågel blå, där verklighetsberättelseinlaget representeradt af förf. E. Beskow, N. Moe-Leganger, och H. Wijnblad, är särskildt förtjänstfullt.

Julklappen (Folkskolans barnbidnings förlag) har bl. a. en treflig titelplansch af Aina Masolle, tilltalande och lustiga akvareller af E. Hagström-Ericsson och I. Udden samt goda textbidrag af A. Wahlenberg och Per Skantz. — I Guldslottet har Jeanna Oterdahl bidragit med en djup och fin saga, knappt gripbar emellertid för barn. Riktigt rolig, frisk och spännande är Hj. Bergmans Mas och Mes i samma bok. — Några af de bästa bidragen i Folkskolans barnbidnings förlags billiga småböcker äro Hj. Wallanders berättelse Barnen som gingo vilse i skogen (i Tummetott), Hjalmar Bergmans kinesiska saga och Elias Grips spanska saga (i Trissel).

Julboken (Åhlén och Åkerlund) har till midt-plansch en Jenny Nyströmsstafla, Prinsessan Lilla-lill och trollen. Annet — den sofvande prinsessan omgifven af trollen och riddaren i bakgrunden — är ägnadt att tilltala barnens fantasi, men ledsamt nog har prinsessan med det stora, tunga hufvudet någon ointelligent och dött öfver sig. Trollen däremot äro ganska lustiga, om de också på intet sätt kunna följa med dem J. Bauer tecknat i samma tidning till en saga af V. Nordin. Hur individuella och proppfulla af humor äro de ej! — Julbokens främsta illustrationsbidrag är J. Bauers vackra, fantasifulla tafla Ut i vida världen, som är ägnad att hos alla beundrare af hans vackra konst väcka till lif så mycket vemod. Hvad ha vi ej gått miste om genom John Bauers död!

Bland småböckerna från nämnda förlag — Tomtar och troll väntar jag med till nästa recension — är Lill-Nisse afsedd för de riktigt små barnen. — Burre-Busses många vänner bli säkert glada att få följa sin hjälte på nya äfventyr, men nekas kan ej, att de tidigare Burre-Busse-böckerna gjorde ett friskare och mer ursprungligt inflyck. Humorn i årets Burre-Busse förefaller mer ansträngd. —

En fin och vacker julgåva åt alla älskare af Andersens Sagor utgör den illustrerade upplaga af Lyckans galoscher, som Bror Hillgren, känd genom föregående lyckade Andersen-ölkningar gifvit ut på Norstedts förlag. — De små barnens allra bästa julbok blir väl Elsa Beskows roliga Tant Grön, Tant Brun och Tant Gredelin, som emellertid kommit mig tillhanda först i själva ombrytningsögonblicket.

En serie ungdomsböcker, som på grund af det billiga priset (en upplaga 1,25 pr volym) bör uppmärksammas, är den, som i höst börjat utgifvas från Bonniers förlag. Här finna vi sådana pärlor som Frances Hodgson Burnetts älskliga Två små pilgrimer och L. Alcotts Gosskolan i Plumfield. Då sistnämnda bok emellertid utgör fortsättning på Unga kvinnor, hvilken är utgången ur bokhandeln, uppstår här en mycket underlig lucka. Hvarför ej låta oss få Unga kvinnor i ny upplaga? — Skada är det också, att inte formen i Gosskolan i Plumfield bearbetats. Nu verkar den ganska antikerad. — De öfriga delarna i ungdomsbiblioteket innehålla Sagor af Hauf, Cervantes' Don Quixote samt indianberättelser af Mayne Reid: I rödskindens våld, af G. A. Henty: Frank Norris äfventyr samt af Edw. S. Ellis: Bakhållet vid Ohio. — Äfven sistnämnda bok utgör fortsättning på en föregående, Blockhuset vid Lickingfloden, som därför först bort få vara med.

Bland ungdomsböckerna från Gleerups förlag märkas julens vackraste och roligaste flickbok, Drömslottet, Anna i eget hem af L. M. Montgomery, till hvilken jag återkommer i annat sammanhang. — Rar och tilltalande är äfven Ethel Turners Betty & comp., (Fahcrantz förlag) som föreligger i ny upplaga.

MARIE LOUISE GAGNER.

Från scenen och estraden.

AUGUST STRINDBERGS KARL XII MED IVAN Hedqvist i hufvudrollen slog ej vidare starkt an på puliken. Det är skuggan af en hjältegestalt Strindberg tecknat och det i fämligen rapsodiska drag; den blir också svår för skådespelaren att hålla samman. Hedqvist lyckades delvis. I öfrigt låg det något slappt öfver hela ensemblen. Det var som om man motvilligt uppfyllt en plikt

HYLINS PARFYM I PULVER

"GLOIRE"

bör ej förväxlas med puder. Hylins parfym i pulver är nämligen koncentrerad parfym i pulverform framställd enligt af oss upfunnet förfaringsätt. En ask af detta pulver innehåller mera koncentrerad parfym än en flaska flytande parfym till samma pris.

Hylins parfym i pulver möjliggör, äfven i motsats till flytande parfym en genomgående diskret parfymering af kläder, hud och hår. Allt kan parfymeras med "Gloire" parfym i pulver. Lämnar inga fläckar å ömtåliga väfnader.

"Gloire" parfym i pulver (odeur "La Couronne", Liljekonvalj och Syrén) utmärker sig för en utsökt fin och varaktig doft och är den eleganta världens parfym par préférence.

Till salu i alla parfymaffärer. Pris Kronor 3: — per ask.

Hylin & C:s Fabriks-Aktiebolag, Stockholm.

MATROS-KOSTYMER

FÖR GOSSAR

av 1:ma vitt engelskt skinn
med mörkblått satingarnityr.

Storlek år	3	4	5	6	7	8
Kronor	29.50	30.—	30.50	31.—	31.50	32.—
Storlek år	9	10	11	12	13	14
Kronor	32.50	33.—	33.50	34.—	34.50	35.—

Med långa byxor ökas priset med Kr. 2.— pr storlek.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET
GOSSKONFEKTIONS-AVD. — STOCKHOLM.

Folkkalendern 1919.

Fullständigt kalendarium. Värdefulla uppsatser i olika ämnen! Statistiska uppgifter m. m. Ombärlig handbok för varje svensk man och kvinna. Rekvirera genast från
FRAMS FÖRLAG,
Torsgatan 10, Stockholm.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
"vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet."
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant **PROFESSOR A. VESTERBERG.**

TILL JULEN! PRESENTKORT,

PRAKTISKA PRESENTER

FÖR

DAMER, BACKFISCH o. BARN

SPORT- o. PROMENADDRÄKTER :- ULSTRAR, KAPPOR :- PÅLSAR o. PÅLSKAPPOR :- SKINN, KRAGAR o. MUFFAR :- SPORTKAPPOR :- SPORTKÖFTOR :- LEARFS o. MÖSSOR :- SPORTSKODON och RAGGSOCKOR :- :- :- :-

FULLSTÄNDIG BARNEKIPERING

Prima reella varor. Billiga bestämda priser.

PAUL U. BERGSTRÖM S A/B

74 DROTTNINGGATAN 74

—och publiken föreföll också att ha kommit till städes af plikt. Var glad när den fick gå hem till surrogattéet och den ransonerade smörgåsbrickan.

För de svårt sårade italienarna och för Stockholms fattiga.

Det kungliga huset med uppvaktning, diplomatiska kåren, manstarkt företräd på bägge sidor om rampen, Stockholms societet och den del af främlingskolonien, som har förtjänat pengar eller ännu har några kvar, direktör Ranft och madame Kousnezowa utgjorde inslaget i den föreställning, som gafs på Svenska teatern den 11 denes. Det var madame Tommasinis välgörenhetsföreställning med Pierre Wolffs Les Marionettes på programmet, och om den endast gaf som en svag pust af Comédie Française, därifrån pjäsen hämtats, så var den i alla fall angenäm, icke minst för de uppträdande, som tycktes ha riktigt trefligt tillsammans. Hvilket med andra ord vill säga, att samspillet var godt. Madame Tommasini som den unga hustrun utvecklade stor talang och en öfverdådig toalettyx och bland hennes medspelare kan man nämna herr Dardel, i en snäll onkels roll. Uppsättningen förtjänar ett särskildt omnämnande för säker smak och stilkänsla.

En intervju

med Iduns redaktör.

DET HÄRSKAR EN STUNDS VALGORÄNDANDE stillet på redaktionen efter de föregående timmarnas nervösa jäkt. Ett upprettat femtioårigt porträtt, som kommit in med bara huvudet på en half spalt inuti numret i stället för i helfigur bland rosor och violer på första sidan, har lugnats genom en liten diskussion om det klädsamma i att inte tänka för högt om sig själf, och dagens sista besökare, en poet af nästa veckas skola, har blifvit artigt ledsagad genom dörren i sällskap med sina kosmiska vers och sitt innerliga förakt för redaktörens åsikt om hans poesi.

Den tillfälliga stillheten är som sagdt af en mycket behaglig natur och störes icke nämnvärdt af konkurrenternas svaga morningar i fjärran.

Då börjar det gurgla i telefonapparaten, hvar på följer en skarp staccatosignal, som utöfvar sin vanliga reflexverkan på redaktörens vänstra arm. Han griper mikrofonen, trycker den till örat och ropar: hallå!

— Goddag, min herre! kommer ett mångstämmigt svar.

— Med hvem har jag den äran tala?

— Med publiken.

Redaktören får plötsligt något åtstramadt och iakttagande i sin hållning, ty ett besök af publiken, om det också sker i telefon, afvecklas icke lika lätt som besöket af poeter och annan kuriosa.

— Det har fallit mig in att underkasta Er en intervju, säger publiken. Ni kan gärna känna på det för en gångs skull — Ni som annars utser oss till föremål för er frågvishet.

— A la bonne heure! Och hvad vill Ni veta?

— Hur Er tidning kommer att ta sig ut nästa år. Vi har anspråk, förstår Ni, och nu måste Ni tala om på hvad sätt Ni tänker motsvara dem.

— Förtjusande publikum!

— Inga fraser — dem duperar Ni oss inte med... Fakta, om vi får be. Korsten på bordet, herr redaktör! Glöm inte att Ni slagit Er och Er tidning till kvinnornas riddare, och nu väntar vi på att Ni bär våra färger med den äran.

— Som om vi inte hade gjort det i öfver trettio år — det borde väl öfvertyga Er om vår orubbliga frofasthet.

— Bra, herr redaktör. Men nyfikenheten hör, som Ni vet, till det älskvärda i vår karaktär, och om Ni verkligen håller af oss, så anförtro oss hvilka trefliga öfverraskningar Ni ämnar bereda oss under 1919.

— Så gärna... Som Ni nog lagt märke

Ingen gedigen bostättning utan

**DUN
TÄCKEN**

Högsta komfort.

Idealet för all sängbeklädning.

J. SVENSSON & BOURGHARDT

SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstol. 20 & 121.

I en punkt

Äro alla husmodrar ense:

SKULTUNA KOKKÅRL
Äro bäst!

NORMAS FRUKTGELÉPULVER

C:a 35 gram gelépulver giver c:a 650 gram delikat Apelsin-, Citron-, Hallon- eller Körsbärgelé.

Finnes i alla välsorterade affärer.
AKTIEBOLAGET NORMA
KEM. TEKN. FABRIK,
STOCKHOLM I.

ELGE-REKORD

Pat. gjutet kakelugngaller.

Sparar ca 50 proc. bränsle.

Ingen inmurning. Ställbart, passar därför till alla kakelugnar. Pris: för rund kakelugn kr. 13:—, flat kr. 15:—. Säljas af Hrr Järnhandlare samt direkt pr efterkräf från

A.-B. Linköpings Gjuteri & Mek. Verkstad.

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några bepröfvade recept» för bakning af tårter m. m. med **Gooda-Jästmjöl**. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjålet. Burkar à 15, 25 o. 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögrön & Co

Jämför

vilka putspulver som helst med Metallputs Nordstjernan, Nordstjernans Silver, Zink, Spisel, Kniv- o. Fönsterputs. Resultatet blir: Nordstjernans putspulver stå främst i alla avseenden. Många 100-tals förbrukare intyga det!

Till tvätt och diskning!

Ersättning för tvål och såpa.

GAHNS

TVÄTTEXTRAKT

graderade flaskor.

En flaska till 100 liter vatten

Om bruksanvisningen följes erhålles tillfredsställande resultat.

Gravkultur tillverkar konstnärliga gravvårdar av sten, trä och smide.

Gravkulturs arkitekt står allmänheten till tjänst med råd och upplysningar.

Gravkulturs utställning av gravvårdar och ritningar är värd ett besök.

Gravkultur har ett flertal kyrkogårdsregleringar i olika trakter av landet under arbete.

Gravkultur håller humana priser. Besök **GRAVKULTURS** utställning 44 Vasagatan, vard. kl. 12-5.

Föräldrar. Finns några barmhärtiga som såsom eget vill emottaga ett rart gossebarn. Tacksam för svar. H. D. nov. 1918, P. R., Kristianstad.

En idyll av Grebst

Min lilla prinsessa

av

W. A:son Grebst.

En fin och älsklig skildring om författarens egen dotter. Den kände författaren har denna gång lagt ned sin realistiska penna och skrivit en rosenkär idyll, som alla damer skola läsa med förjusning.

fill har det uppstått en ny kulturskandinavism, hvarigenom de tre nordiska staterna synas vilja närma sig hvarandra på samförståndets och det andliga utbytet basis. Uttrycken för kulturellt lif, sådant det just nu gestaltar sig i Skandinaviens tre hufvudstäder: Stockholm, Köpenhamn och Kristiania, skall det därför bli vår omsorg att framställa i en serie skildringar, hämtade från litteraturens, konstens, teaterns, högskolornas och anmärkningsvärda sociala institutioners områden. Artiklarna, hvilka skrivas af framstående pennor i de olika landen, såsom Henning Berger, Julius Clausen, Kristian Elster, Ina Lange, Carl G. Laurin, Georg Nordensvan, Palle Rosenkrantz, Agot Ruhe m. fl., bli rikt illustrerade.

En annan serie, vorden aktuell genom det under hösten firade universitetsjubiléet i Lund, blir Minnen och gestalter från Lundagård, illustrerade skildringar från den stämmingsrika sydsvenska universitetsstaden af Otto Lundh, hvars finskurna penna här skall frammana en Thorilds, en Agardhs, en Tegnér's m. fl. märkliga personligheter i erinringens ljus.

— Det där låter minsann riktigt trevligt och romantiskt... A propos... Ni kommer väl med intressanta romaner också?

— Hur kan ni tro att vi skulle glömma dem. Och idel svenska original blir det. Iduns Romanbibliotek inledes med en nutidsroman, Familjen von Skotte af Fanny Alving, en författarinna, som nog ådragit sig Er uppmärksamhet. Det är första gången hon i Idun framträder med ett större arbete, och jag försäkrar Er, att Ni kommer att bli förtjust i denna af sahir och humor flödande bok. Vidare ha vi försäkrat oss om en ny roman I lögnens rike af Anna Wahlenberg, hvari den högt skattade författarinnan med psykologisk finhet och dramatisk verve skildrar ett nutida kvinnoöde.

Ytterligare blir Anna Lenah Elström representerad genom en längre novell, Den tragiska idyllen, något som Ni bör sätta stort värde på, alldenstund hon genom originaliteten och djupet i sin diktning står bland de främsta, som nu utföva svensk prosakonst. Afven från Hildur Dixelius Brettner, hvars originella talang ställer henne i förgrunden bland våra författarinnor, ha vi att motse en större novell, Löftets land. Och på skissens, novellettens och kåseriets områden komma vi som tillföre att erbjuda skildringar af våra bästa pennor såsom Henning Berger, Bo Bergman, August Brunius, Synnöve Carlbom, Gustaf Collijn, Sigurd Dahllöf, Anders Eje, Hildur Dixelius-Brettner, Teresia Euren, Jane Gernandt-Claine, David Linde, Otto Lundh, Artur Möller, E. Kuylenstierna-Wenster, Elsie Nordensvan, Georg Nordensvan, Erik Norling, Algot Ruhe, Maria Rieck-Müller, Hedvig Svedenborg, Gustaf Ullman, Anna Wahlenberg, Elin Wäagner, Hugo Öberg för att blott nämna några i den stora gruppen.

Ytterligare bör Ni lägga märke till, att den med så levande intresse mottagna serien Signe Hebbes memoarer fortsätter och avslutas i den nya årgången.

— Men poeterna, som Ni just inte brukar vara mild emot... tänker Ni bereda dem ett hjärterum också? Jag är släkt med flera, som rimmar riktigt snällt.

— För rimmarne blir det nog sorgligt frångt hos oss, men för diktare, som kom-

Fyrtornets
Radhes
Ansjoivis
i Ostronsås samt
GAFFELBITAR
finnas nu att tillgå i glasburkar med skruvlock samt 1/2 och 1/3 bleckburkar.
A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker
GÖTEBORO Kungl. Hoffev.

SINGER
HEMETS SYMASKIN

METALLFABRIK
Knappar, Föreningsmärken, Medaljer, Poeller, moderna samt proscher i guld, silver och emalj.
STOCKHOLM

Fru Lindholms lungmedel
TUSSIN
— berömt och ansett —
Specifikt slemlösende. Pris 5 kr.
Fru HEDVIG LINDHOLM,
Upplandsgatan 68, Stockholm.
Rt. 102 19. 2-4 e. m. At. 115 29.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets ställning den 30 november 1918.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning	9,385,408: 84	Aktiekapital	30,000,000: —
Obligationer	14,235,395: 11	Reservfond	13,000,000: —
Fastigh. o. inventarier	7,148,747: 95	Dispositionsfond	2,000,000: —
Reverser mot säkerhet	122,828,195: 66	Pensionsfond	387,458: 70
Växlar	73,087,795: 66	Depositions- och kapitalräkningar	119,808,636: 32
Kreditiv- och löpande räkningar	73,997,558: 91	Sparkasseraäkning	71,083,213: 30
Hos inhemska banker	599,407: 83	Giro- o. löpande räkn.	48,312,242: 85
» utländska	23,259,831: 30	Postremissväxelräkning	8,118,870: 04
A andra räkningar ...	11,437,541: 94	Till inhemska banker	13,104,969: 12
		» utländska	1,957,812: 09
		Af utl. banker insatta	6,441,277: 79
		A andra räkningar ...	21,765,402: 99
	Kr. 335,979,883: 20		Kr. 335,979,883: 20

Man lyckas alltid
när man använder
VOLTAS ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
ULFSUNDA PR STOCKHOLM.
Utställning: Birgerjarlsgatan 21 (intill Stureplan).

För den nyfödde

Komplett utstyrelse, stora präktiga plagg välsydda af allra bästa tyger. Pr kartong Extra elegant 12,50. Filtar 10 kr. Bärmantlar 6 kr. Fru Caspersson, Järntorgsgatan 3, Örebro.

En ny bok

av

INGA NALBANDIAN

Bakom Förlåten

Scener ur det armenska sorgespelet

Pris kr. 3:—.

Pressens omdöme om "In i natten."

Men detta personliga, som så helt trycker sin prägel på boken, ger icke upphov till obehärskad veklagan och jämmer. »In i natten» är i fulländad grad konstnärligt utformad.

EN ROMAN UR LIVET

Ester Brandel

av

Emmy Gustaf-Jansson

"Ester Brandel hör avgjort till de få läsvärda och minnesvärda prosaböckerna på denna julmarknad."

ERIK NORLING
i Aftonbladet.

Ahlén & Åkerlund

ma med äkta känsla och språkligt välljud, beredes det allid plats.

— Och Iduns julnummer?

— Nå, det blir sig likt, d. v. s. litterärt och fint som allid. Men om dess innehåll är det ännu för tidigt att lämna några detaljerade uppgifter. För öfrigt bör det i sin egenskap af julklapp omges af det hemlighetsfullas ljusning så länge som möjligt.

— Jo, Ni kan svänga Er!

— Kära publikum! En väderflöjel svänger sig — en redaktör aldrig. Han anpassar sig bara... Var det något mera Ni önskade veta?

— Jag skulle bra gärna vilja höra Er stappla på målet ett ögonblick, men Ni har visst Edra svar på lager.

— Liksom manuskript — motsatsen blefve en katastrof... Men hör nu hvad jag vidare vill anförtro Eder med hänsyn till Iduns innehåll under 1919. — Med det aktuella bostadsproblemet sammanhänger problemet om hemmets anordning, hvarför vi träffat öfverenskommelse med en expert på området, arkitekten Carl Malmsten, att skriva en serie illustrerade artiklar om Hemkonst och hemmets inredning. Vidare kommer för de många af trädgårdskonst intresserade trädgårdsarkitekten, fröken Ester Claesson, vår enda kvinnliga för många inom facket, att i en med talrika bilder försedd uppsats ge några värdefulla råd för anläggning af den mindre trädgården. Ledande artiklar och kåserier i skilda ämnen skola komplettera textinnehållet och den illustrerade dagskrönikan nu som tillförne bli rikt och mångsidigt företrädd.

De allmännyttiga och nöjesafdelningarna sälligen utgöras af Iduns Hjälpreda med dess omtlyckta råd och rön för hem och hushåll, och Iduns Köksalmanacka, båda redigerade af fröken Ida Norrby, den välkända direktisen för Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, Afdelningen för skönhetsvård, redigerad af Kerstin Wenström, Iduns schackspalt, redigerad af G. S. Nyberg, Tidsfördrif med tillhörande pristävlingar. Frågor och svar, Iduns modeafdelning med illustrerade, sakrikt hållna modeöfversikter, författade af fru Hilda Sachs, m. m.

— Ja, ärade publikum, där har Ni programmets hufvudlinjer. Och allt detta faller Er tillgodo mot ett prenumerationspris som, trots de oerhördt stegrade kostnaderna för tidningens framställning — pappers-, kliché- och tryckningskostnader ha respektive 4-3 och 2-dubblats — måste anses mycket moderat:

IDUN, helt år: 14 kronor,
halft år: 7: 25,
ett kvartal: 3: 75.

Julnumret och postarvodet däri inberäknade. Lösnummerpriset är 30 öre.

Tillåt mig så i min ordning göra Er en fråga. Känner Ni Er nöjd med resultatet af Er intervju?

— Fullkomligt.

— Vi träffas således igen nästa år?

— Med nöje.

— Mottag då ett hjärtligt tack för den här angenäma pratstunden från Iduns hufvudredaktör.

Er mycket förbundne

ERNST HÖGMAN.

REDAN i dag bör Ni prenumerera på IDUN, de svenska hemmens egen tidning. Ju förr Ni gör detta, desto tidigare kommer IDUNS intressanta Nyårsnummer Eder tillhanda. Verkställ därför prenumerationen redan **I DAG!**

FLORENCE BARCLAYS

nya bok:

DE VITA DAMERNA AV WORCESTER

2 delar. 2:a uppl. Pris 6.50.

Nya upplagor 1918:

7. uppl. av ROSENKRANSEN I-II 5.50

5. uppl. av HENNES NÅD PA SHENSTONE . 3.75

4. uppl. av DEN HELIGA STJÄRNAN 4.75

4. uppl. av TENS HJUL 1.50

3. uppl. av DOKTOR DICK I-II . . . . . 6.—

3. uppl. av »MITT HJÄRTA DET ÄR DÄR» 1.25

GENE STRATTON-POR-

TERS nya bok:

IKAMP MED LIVET

2 delar. 2:dra uppl. Pris 7.—.

Nya upplagor 1918:

5. uppl. av DRÖMFLÖKAN I-II 5.50

2. uppl. av LADDIE I-II . . . 6.—

ETHEL TURNERS nya

bok:

KAPTEN CUB

Pris häft. 2.25, kart. 3.—.

Nya upplagor 1918:

4. uppl. av STORA SYSTER, häft 1.75, kart. 2.50

2. uppl. av BETTY & Co , 1.75, , 2.50

3. uppl. av EN LITEN SLARVER 2.—, , 2.75

STOCKHOLM - FAHLCRANTZ & Co.

STEINWAY

Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms pianomagasin
Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

FLÄTOR

förfärdigas af Eder afkammade hår, för endast 6 kr. pr st.

Förstklassigt arbete garanteras
A. Johansson, Bonäs, Mora.

En ny, fängslande bok av

Rosa Nordenskjöld:

Bland djur och människor

på Kanarieöarna

krigsåren 1916/1917.

Med teckningar av författarinnan.

Kr. 6: 75.

A. V. Carlsons Förlag, Stockholm.

Kläd baby'n sött till julen!

i en förtjusande rar klädning som sys lätt efter vårt mönsterbrev "Baby". Kr. 1:10 mot postförskott.

Förlaget Practica Göteborg 7.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

DEMOKRATISK — NATIONELL — SJÄLVSTÄNDIG

Sveriges mest spridda dagliga tidning.

NYHETSTIDNING AV FÖRSTA RANGEN

Egna korrespondenter i London, Berlin, Paris, Köpenhamn, Kristiania, Hälsingfors m. m.

Teater, konst- o. litteraturanmälningar av framstående pennor.

Underhållande, lättläst och upplysande text.

Frågoavdelningar angående dyrtiden, folkförsäkringen, nya lagar m. m.

Spännande följetonger av in- och utländska författare.

PRENUMERATIONSPRIS

Huvudstadsuppl. Landsortsuppl.

1/1 år Kr. 35.— Kr. 18.—

3/4 » » 28.— » 15.—

1/2 » » 19.— » 10.—

1/4 » » 9.50 » 5.—

En månad » 8.50 » 1.75

Innehållsrik söndagsbilaga med bidrag av framstående vetenskapliga och litterära författare, illustrationer till dagskrönikan, ungdomens spalt, pristävlingar m. m.

Stockholms-Tidningen är den billigaste av de stora dagliga huvudstadstidningarna.

PRENUMERERA FÖRE JUL FÖR ÅR 1919.

Professor PATRIK HAGLUND
Gymnastik-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockh. ol n. S. T. 8301.
För behandling af stödie- och rörelseorganens skador, sjukdomar, defo rmiteter och funktionsrubbnigar.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektorsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar i sept.
Major J. G. Thulin. L'UND.

Vid
**GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT**
Grundat 1911.
börjar ny kurs i
MESSAGE o. SJUKGYMNASTIK
i medio av januari
I olikhet mot föregående år kommer kursens andra termin, som eljest brukat följa under hösten, att taga sin början omedelbart efter vårterminens slut, varigenom kursen i sin helhet kan göras fullständigare och avslutas under medio av juli månad.
Begränsat antal kursdeltagare, gedigen och fullständig utbildn. Framstående lärarekrafter.
Begär illustrerat prospekt.

Doktor A. Kjellbergs
Kurs i massage och sjukgymnastik
Begär prospekt!
Stockholm. Holländaregatan 3.

Pormaskar
och svarta punkter försvinna fuständigt om man använder Eau Détersive. Pris kr. 11:50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Underlivslidande
och dylikt undgå bäst genom bruk af lilmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr. Lämpligaste 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lilmoderspeglar 10 kr. Äfven andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Ungdomlig charme
mjuk och smidig ansiktshud, röda händer vita efter användandet av
**Majorskan Edmans
Creme Ideal**
Pris per burk 3:50.
Farti: Parfumeri Barlaach; Stockholm C.

Brun Skånsk Senap,
finfin kvalitet, sändes direkt till förbrukare i poster nertill 1 kg. å 6 kr. franco öfver hela Sverige.
OLOF OLSSON, Klagstorp.

**A.B. FÖRENING
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**
Försälja
A.-B. Östind & Almquists
Flyglar - Pianon - Orglar

Strengnäs Husmodersskola.
Ny kurs 24 januari—24 maj. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt genom Fru M. Braune, Strängnäs.

Nobynäs Hushållsskola
Vårtermin fr. d. 15 jan.—15 Maj 1919.
Bildade flickor mottagas å *Nobynäs Herrgård*, härligt läge på Smålandska höglandet, 7 minuters gångväg från *Stjärneborgs* hållplats linjen *Stockholm-Malmö*. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem.
Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan *Fru E. von Kothen*, Nobynäs, *Frinnaryd* Rikstelefon.

Birgitta-Skolan
Stockholm.
Utbildningskurser i klädsömnad, lannesömnad, barnkläder, konstbroderi, konstväfnad och gobelin.
Ny termin börjar i Stockholm 15:de Januari och samtidigt i filialerna. Göteborg och Köpenhamn.
Anmälningar mottagas skriftligen till samtliga kurser under adress 17 Beridarebangatan.
Elisabeth M. Glantzberg.
Riks 108 63. Allm. 41 48.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.
Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinnan i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och lannesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom **Samaritkurs.** — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Vårterminen börjar den 20 januari 1919. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna **Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.**
ALLM. TEL. 242 08.

Några av julens vackraste böcker:

MARTIN OLSSON:
Riddarholmskyrkan. Konsthistoriska studier. Kr. 160:—

SAMUEL E. BRING:
Karl XII. Till 200-årsdagen av hans död. Kr. 25:—

CARL GRIMBERG:
Svenska folkets underbara öden. Biblioteksupplagan. Tredje delen. Inb. 23:—, Häft. 14:—

CARL G. LAURIN:
Ros och Ris. Andra samlingen. Inb. 22:—, Häft. 18:—

FRITZ v. DARDEL:
Dagboksanteckningar. Ny följd. Kr. 15:—

GURLI LINDER:
Sällskapslivet i Stockholm under 1800- och 1890-talet. Kr. 12:—

SIGRID LEIJONHUFVUD:
Omkring Carl Gustaf Tessin. Del II. Drottningen. Kr. 12:—

KARIN EK:
Gränsen. Roman. Kr. 10:—

LYDIA WAHLSTRÖM:
Daniel Malmbrink. Roman. Kr. 9:—

WILHELM:
Svart och vitt. Dikter. Kr. 6:—

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

DIAKON!STYRELSENS BOKFÖRLAG
Ernst Liljedahl:
Vitalis Norström.
Hans liv och verk. Del I. 1856—1906. Pris kr. 8:—, Del II. Pris kr. 18:—.
Del II utkommer till julen.
»Tyngdpunkten ligger i en samling brev från Norström till särskilt en av hans vänner, men bokens största värde ligger dock i att vi med den fått en så ypperlig översikt över Norströms utveckling — — —»
Dr Knut Barr i Stockholms-Tidningen.
Elin Silén:
Liv och död.
Levnads-teckningar över sju kvinnliga missionärer. Pris kr. 1:50.
»Det är ett stycke svensk kulturhistoria vi läst, när vi slå igen boken.»
Svenska Morgonbladet.
Johnson, Johannes:
För husandakten
Bemyndigad översättning af fil. dr Nils Larsson. Pris kr. 7:50.
»En bok av den bortgångne norske missionären Johannes Johnson behöver knappast någon särskild rekommendation. — — — ett framställningssätt så friskt och enkelt, att innehållet är lätt tillgängligt för var man.»
Lunds Dagblad.

Lämpligaste Julklappar
åt
Musikvänner
Det sista nyutkomna bandet af **FRU MUSICA.**
Häft. 3:90, inb. 5:90
FORSELL-ALBUM. 3:—
FRIEDMAN VID PIANOT.
I. Chopin-Album
II. Romantiker-Album å 2:—
SJÖGREN-ALBUM. 5:—
DE UNGAS MELODIBOK.
I, II, III å 1:80
ALICE TEGNÉR ANNA BEHLE.
Rytmsk musik enl: Dalcroze-metoden 3:50
I Bok- och Musikhandeln eller direkt från
A.-B. NORDISKA MUSIKFÖRLAGET
Stockholm Göteborg
Regeringsg. 35. S. Hamng. 45.

S:ta Birgittaskolan
REGBRINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM
Allm. Tel. 5190. Riks tel. 141 08
Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.
Undervisning i: Klädsöm, Fransk lannesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Knyppling, Monteringar o. Gobelinväfnad. Filet ancien m. m.
Föreläsningar: Comtesse G., Fru Alma Welander-Philip, Fru Ellen Nordenstreng.
Anmälningar dagligen 10—5.
Prospekt på begäran.
Vårterminen börjar 15 januari.
6 frielever.
EMMY KYLANDER.

CYRANO **QUAI D'OUCHY, LAUSANNE.**
Institution de tout premier ordre pour jeunes filles. Directrice: Mademoiselle L. Barrière.

HUSQVARNA
Svenskt fabrikat.
Stark, bepröfvad konstruktion. Lätt, behaglig gång, stor hastighet. Förbrukliga avbotningsvillkor.
SYNASKINER

Institutet för Kvinnliga Läkareassistenter,
Nytorgsgatan 23 A, Stockholm.
börjar nya kurser den 15 januari 1919, nämligen:
DELS fyra månaders grundlig utbildningskurs för läkareassistenter (afgift 400 kr.).
DELS ettårig utbildningskurs för sjukgymnaster (afgift 700 kr.).
DELS ettårig fullständig teoretisk och praktisk utbildningskurs i sjukvård (afgift 1,000 kr.).
DELS kompletteringskurser för gymnastikdirektörer och sjuksköterskor och sjukgymnaster i assistentkursen. Begär prospekt!

Wallma textilskola
Norlandsgatan 16, Stockholm. Allm. tel. 98 15 samt Råsunda 2 66.
Vårterminen börjar 20 jan. Undervisning i klädsöm, mönsterritning och tillskärning, lannesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling m. m.
Barn- och underkläder tillklippas och provas.
Prospekt på begäran.
Elsa Wallmark.

"JULKLAPPAR"
Kristall
Porslin
Glas
Hälsinglä
Köksartiklar
Nysilfver
Keramik

ASTROLOGWILH. LEIDNER,
Strömgatan 10, Kalmar
utarbetas af erkänt skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år; födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Aberopa denna tidning.
**EGNA FONDER:
35,000,000**
**SKÅNSKA
HANDELSBANKEN**
STOCKHOLMSKONTOR: ARSENALSG. 9
FILIALER: SÖDERMALMSTORG 8
STUREGATAN 32
**Idun utgifves denna vecka
i A och B.**
% BRISING & FAGERSTRÖM
REGERINGSGATAN 24